

NAŠA

GLASILO PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA
SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

LETO II. - ŠT. 11. - LJUBLJANA, 10. junija 1956

SKUPNOST

CENA 10 DIN

LETNA NAROČNINA 250.-
DIN - TEKOCI RACUN
PRI KOMUNALNI BANKI
V LJUBLJANI ŠT. 60-KB-
5-Z-367 S POSEBNO OZ-
NAKO: ZA NAŠO SKUP-
NOST.

KIRO GLIGOROV:

PRVI REZULTATI

Vsakdo izmed nas z velikim zanimanjem pričakuje prve rezultate ekonomske politike, ki je prišla do izraza v letošnjem družbenem planu. Ta politika vsebuje v svoji osnovi cilje, za katere se velja truditi: bolj uravnovešeno razdeljevanje narodnega dohodka kot pogoj za postopno stabilizacijo tržišča in odpravljanje nastalih disproportov, spremembo strukture investicij, kar naj bi sčasom dalo več blaga za široko potrošnjo, postopno izboljšanje življenjskega standarda in širokopotezno zamišljeni program razvoja kmetijstva in zadružništva, od katerega lahko pričakujemo v daljšem obdobju rešitev problema kmetijske proizvodnje. Razen tega naj bi bolj urejeno tržišče ob stalnem naraščanju proizvodnje omogočilo formiranje rezerv, ki so poročstvo za skladnejši gospodarski razvoj.

Ti cilji so tako pomembni, da bi bilo težavno pričakovati, da se bodo uresničili v tako kratkem času. Terjajo več časa in globlje spremembe, ki jih ne moremo doseči v štirih ali petih mesecih, — zlasti še, ker se je plan zamudil in je zato v določeni meri z zamudo nastopil tudi učinek ukrepov, od katerih pričakujemo tako pomembne rezultate. Razen tega sta dva, zaradi vremenskih neprilik izredno neugodna meseca (februar in marec) zapustila slabe sledove, ki so otežkočali pogoje preskrbovanja z električno energijo, ovirali transport in s tem vso proizvodnjo. Novi ukrepi naše ekonomske politike so narekovali, naj se podjetja prilagodijo novim pogojem proizvodnje in potrošnje, kar vse skupaj priča o tem, da gospodarstvo še ne deluje v rednih in ustaljenih delovnih pogojih.

Toda prav zato, ker smo v enem izmed pomembnih procesov v razvoju našega gospodarstva, ker je problem spremljanja gospodarstva, ki se bori za bolj uravnovešene gospodarske odnose, mnogo bolj občutljiv problem in zlasti še zato, ker je občutljivo tudi reagiranje na novo nastale pojave, je treba obravnavati vse pomembnejše težnje. To je neogibno zaradi

Kako se razvija proizvodnja

V primeri z istim obdobjem lani je industrijska proizvodnja v prvih štirih letošnjih mesecih dosegla zvišanje za komaj tri odstotke. Najmanjši porast je zaznamovala proizvodnja potrošnega blaga — dva odstotka, medtem ko je zrasla proizvodnja reprodukcijskega materiala za 4 odstotke, delovnih sredstev pa za 9 odstotkov. Lahko brez oklevanja rečemo, da tako majhen porast proizvodnje ni zadovoljiv. Planiran je minimalni porast za 10 odstotkov v vsem letu, doslej pa smo dosegli komaj 3 odstotke. Če upoštevamo, da je porast proizvodnje odločilni činitelj

za stabilnejše odnose v gospodarstvu, nam ta začetek priča o zaostajanju industrijske proizvodnje za pričakovanim tempom porasta. To utegne negativno delovati na dosego drugih planskih ciljev.

Šele ko smo ugotovili o dejstvo, lahko govorimo o vzrokih tega zaostanka. Razdelimo jih lahko na dve vrsti: na vremenske razmere, pomanjkanje električne energije in nereden transport — in na otežkočen plasm (prodajo) določenega blaga, pomanjkanje obratnih sredstev podjetij in nezadostna preskrbljenost industrije s posameznimi reprodukcijskimi materiali iz uvoza.

Prva skupina vzrokov ima objektivno naravo, z njimi nismo mogli računati in tudi podjetja niso mogla bistveno spremeniti take delovne pogoje. Drugi del vzrokov pa izhaja iz podvzetih ukrepov za izvajanje naše gospodarske politike in zasluži, da ga bolj pazljivo obravnavamo, da bi tako lahko odpravili morebitne nadaljnje negativne posledice. Te pojave velja obravnavati v zvezi s stanjem in gibanjem tržišča.

Zanimivo je dejstvo, da je kljub nezadostnemu porastu industrijske proizvodnje prišlo do povečanih zalog potrošnih predmetov, delovnih sredstev in reprodukcijskega materiala. Oglejmo si indeks zalog v primerjavi s stanjem v decembru leta 1955:

delovna sredstva	118
reprodukcijski material	136
potrošno blago	124

Porast zalog je rezultat težavnejšega plasmaja na tržišču. Problemi plasmaja so prišli posebno do izraza pri tekstilu, cementu, vollem steklu, salonitu, keramičnih proizvodih, litih ceveh, gradbenih strojih, okovju in priboru, pri nekaterih proizvodih črne metalurgije itd. V strojogradnji so se znašle v težavnejšem položaju zlasti tiste tovarne, ki so zaradi zmanjšanih investicijskih izdatkov morale zmanjšati proizvodnjo za nekatere objekte, katerih graditev je bila odložena. Te težave so bile tako pri iskanju dela in naporih, da delno spremenijo proizvodnjo kakor tudi zaradi večjega obsega nedogotovljenih proizvodov, kar je zmanjšalo plačilno sposobnost podjetij.

Pazljiv bralec »Naše skupnosti« gotovo ni prezrl dejstva, da v vsem lanskem letu statistika ni beležila pojave otežkočene realizacije,

(Nadaljevanje na 2. str.)

Iz »Industrije motora« v Rakovici. (Kako je delavski svet te tovarne razpravljal o zaključnem računu, pišemo na 9. strani.)

PRVI REZULTATI

(Nadaljevanje s 1. strani)
težave plasmaja, bistvenega kopičenja zalog in podobnih pojavov. Gre torej za nov položaj, ki so ga povzročili ukrepi ekonomske politike: zmanjšani obseg investicijske graditve, zmanjšani proračunski izdatki, politika omejevanja kreditov, povečanje davka na vasi in drugi ukrepi omejevanja kupne moči. V sklopu drugih težav, o katerih bomo še govorili, moramo torej oceniti to važno dejstvo.

Tudi kmetijska proizvodnja, kolikor jo ocenjujemo po posejanih površinah in po stanju posevkov, ni zadovoljiva. V jesenski setvi posejane površine so manjše za 370.000 ha. Jesenska setev je bila precej zamujena zaradi poznega spravljavanja koruze in neugodnih vremenskih razmer. K temu moramo dodati še dejstvo, da računajo, da je bilo pozimi poplavljenih 120.000 ha posejanih površin. Ne moremo sicer zanikati, da so v jesenski setvi uporabili pomembne količine umetnega gnojila in podvezli druge agrotehnične ukrepe — v večjem obsegu kakor v preteklih letih, — pri vsem tem pa moramo vendar računati na to, da bo zmanjšanje ozimnih setvenih površin neogibno negativno vplivalo na proizvodnjo. Pomladanska setev je bila prav tako precej pozna. V takih razmerah lahko pričakujemo v najboljšem primeru pomanjšano letino.

Dvig proizvodnje — predvsem s povečanjem proizvodnje

Gradbena dejavnost je bila v prvih štirih mesecih manjša od gradbene dejavnosti v enakem obdobju lani. Če jo merimo z efektivnimi delovnimi urami, znaša zmanjšanje 33 odstotkov. Zvezni družbeni plan je zmanjšal obseg investicij v primerjavi z letom 1955 in je zato logično, da se je to splošno zmanjšanje v določeni meri pokazalo tudi v gradbeni dejavnosti. Tako močno zmanjšanje pa je tudi rezultat izjemno neugodnih pogojev v prvih letošnjih mesecih, zlasti v februarju in marcu.

Vsičuje se povsem naravno vprašanje, kako je taka raven proizvodnje v osnovnih gospodarskih panogah vplivala na zaposlenost. Število zaposlenih je v celoti

naraslo za 5,8 odstotka v prvem tromesečju glede na enako obdobje lani. Toda sestava zaposlenosti je pokazala značilne spremembe. Medtem ko je industrija večinoma obdržala število zaposlenih iz četrtega tromesečja lani, v primeri s prvim tromesečjem pa ga je celo povečala za 6 %, se je število zaposlenih v gradbeništvu glede na enako lansko obdobje zmanjšalo za 80.000 delavcev in uslužbencev. Tudi ta primer dokazuje, da je bolj normalno v industriji pričakovati povečanje delovne proizvodnosti na podlagi hitrejšega naraščanja proizvodnje in ne na podlagi odpuščanja delovne sile, medtem ko je v gradbeništvu, ki zaposluje sezonsko delovno silo, večja možnost prilagajevanja. Vsekakor mora določeni del delovne sile, ki se je prej pri prevelikem obsegu investicij dokaj lahko zaposlila v investicijskih delih, sedaj iskati rešitev za svojo eksistenco v intenzivnejšem obdelovanju zemlje.

Nesklad med industrijsko proizvodnjo in zaposlenostjo

(v milijonih dinarjev po obračunskih cenah)

	1955	1956	
	januar—april	januar—april	indeks
kmetijski pridelki	7,591	11,940	157
industrijski izdelki	12,231	14,169	116
Skupno	19,822	26,109	134

Ta tabela kaže porast izvoza in pretežno udeležbo kmetijskih pridelkov v njem, kar je samo po sebi dokaj ugodno. Družbeni plan pa je računal s povečanjem prvenstveno industrijskega izvoza in zato ta rezultat opozarja na njegov nezadosten vzpon. Ker letošnje perspektive za kmetijsko proizvodnjo niso

se lahko odpravi predvsem s hitrim povečanjem proizvodnje. Tudi s tega stališča se kaže zaostajanje proizvodnje kot neugoden pojav letošnje gospodarskega razvoja.

Ugodne spremembe v izvozu

Skoraj vsak dan opozarjajo, da je povečanje izvoza osnovni pogoj za postopno odpravo deficita v plačilni bilanci, ki je postal kroničen pojav v našem gospodarstvu. Velike potrebe države v preteklih letih, ki so se izražale v visokih kupnih skladih, so pretežno del blaga vezale na domače tržišče in da bi izvoz lahko vzdržal pritisk domačih potrošnikov, so ga morali stimulirati s posebnimi ukrepi. Lani smo n. pr. komaj uspeli povečati izvoz za dve milijardi v primerjavi z letom 1954. Če upoštevamo vse to, je letošnje stalno naraščanje izvoza nedvomno zelo pomembna težnja. V prvih štirih mesecih znaša to povečanje 6,3 milijarde dinarjev, po začasnih podatkih za maj pa bo za prvih pet mesecev znašalo več kakor 8 milijard:

posebno ugodne, bo moralo biti glavno breme v povečanju izvoza — na industriji. Kaj je omogočilo to povečanje izvoza? V tej smeri je vzporedi delovak več ugodnih razlogov. Omejitev potrošnje, ki je bila uvedena ob koncu lanskega leta z zoževanjem investicij, proračunskih izdatkov, in na tej

podlagi izvršeno zaviranje dotoka nove delovne sile, ukrepi, ki so bili storjeni na vasi itd., — vse to je osnovni faktor formiranja izvoznih presežkov. Po vrsti let je postal na podlagi povečane proizvodnje in zmanjšanja potrošnje na domačem tržišču za nekatere proizvode izvoz skoraj edina možnost plasmaja. Zaloge so naraščale, banke so vzdržale pritisk, ki je težil k nekontrolirane mu dvigu kupne moči, izvoz pa je tako postal privlačna točka za številne proizvajalce.

Pri tem niso bile nič manj pomembne činitelj ugodnejše možnosti izmenjave zaradi razširitve tržišča za naše proizvode. Stalno večanje izmenjave z ZSSR, s Češkoslovaško, Poljsko, Madžarsko, z državami na Daljnem vzhodu in z drugimi državami je omogočilo širši plama naših proizvodov, včasih tudi tistih, ki smo jih nekada težje plasirali. V tem obdobju je nastopila tudi ugodna težnja pri cenah naših izdelkov na tujih tržiščih, kar je tudi prav tako prispevalo k temu rezultatu. Ker zelo pogosto kritizirajo delo naših zunanjetrogovinskih podjetij, moramo opozoriti na nedvomno izboljšanje njihovega dela, na bolj organizirani nastop v tujini in na ugodnejše sklepanje poslov. Razpolaganje z določenimi, čeprav majhnimi rezervami je tudi ugodno vplivalo na pravočasno sklepanje poslov in na kulturnejše poslovanje.

Čeprav smo že poudarili,

da je na nezadostni proizvodnje rast industrijske proizvodnje vplivalo pomanjkanje posameznih surovin iz uvoza, je bila preskrba industrije iz uvoza v celoti enakomernjša in v večini primerov tudi pravočasna. Razen drugih činiteljev — zlasti zmanjševanja sklada za plače — je tudi izvoz hrane vplival na urejevanje tržišča z živili. Potrošnja masti in sladkorja se je uravnovežila, v prejšnjih mesecih pa se je celo znižala, ker uporabljajo potrošniki tiste zaloge, ki so si jih nabavili v obdobju pomanjkanja in nerazpore. Pomembno spremembo predstavlja tudi zmanjševanje uvoza opreme, ki je v skladu s splošno investicijsko politiko, in povečani uvoz potrošnih predmetov. Uvoz tujega blaga, ki se še ni pojavilo v večjem obsegu, zelo ugodno vpliva na tržišče. Podjetja čedalje več pravljajo o tem, kako naj vzdržijo konkurenco tujih proizvajalcev in kako naj povečajo izbiro. Čeprav s cenami reagirajo počasi, se vendarle čedalje več proizvajalcev prilagaja novim razmeram na tržišču, ki pri nekaterih proizvodih očitno narekujejo znižanje cen, da bi bila prodaja sploh možna.

Potrošnja in tržišče

Nemara bolj prepričljivo kakor vse drugo govorijo o novih težnjah na tržišču podatki o gibanju potrošnje, izraženi s številkami o izdanih denarnih sredstvih (v milijardah dinarjev):

	januar - april	1955	1956
Potrošnja prebivalstva	153,7	160,0	
Proračunska potrošnja brez narodne obrambe	48,1	47,5	
Investicijska potrošnja	93,6	84,6	

Kot vidimo, je porast potrošnje prebivalstva nezna-

ten, zlasti če upoštevamo potrošnje prebivalstva nezna-

Vskladiščeni izdelki tovarne »Četrnaesti oktobar«

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Tone Vratuša, Todor Vujasinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković, Kiro Gligorov, Ašer Deleon, Milun Ivanović, Petar Ivčević, Jovan Janković, Jovan Marinović, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Zdenko Has, Nikola Čebelić.

Predsednik uredniškega odbora:
Kiro Gligorov.

Glavni in odgovorni urednik:
Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO:
Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo:
Pavle Zaucer.

Prvi rezultati

(Nadaljevanje z 2. strani)

rast zaposlenosti za 2 odstotke in nekoliko višje cene. Potrošnja prebivalstva je vsekakor lahko samo pozitivno vplivala na utrditev stabilnejših odnosov na tržišču. Zaradi boljše letine leta 1955 je bilo več blaga, uvoz potrošnega blaga je bil večji, v industriji je proizvodnja narasla, denarni skladi prebivalstva pa so večji za 3,3%. Kako velika razlika v formiranju denarnega sklada prebivalstva je nastopila, lahko ocenimo po tem, da je znašal v prvih štirih mesecih lanskega leta v primerjavi z enakim obdobjem leta 1954 porast 28,3 odstotka, letos pa komaj 3 odstotke. To dejstvo je bilo odločilno za krepitev usmeritve k stabilizaciji tržišča.

Drugo važno področje potrošnje — proračunska potrošnja — izkazuje znižanje. Res je sicer, da v tem obdobju še niso bili sprejeti družbeni plani in proračuni in so se zato vsi precej izogibali velikim izdatkom. Čeprav te težnje ne smemo imeti za značilno tudi glede prihodnjega obdobja, vendarle ostane dejstvo, da je ta sektor potrošnje ugodno vplival na zmerno povpraševanje. Pri investicijski potrošnji prvi štirje meseci seveda niso značilni, je pa vendarle očitno, da vsi ukrepi za omejevanje investicijske porajajo sadove. Nemara je to najbolj razvidno iz podatkov, da se — za razliko od kroničnega pomanjkanja v preteklih letih — kopičijo zaloge cementa in drugih investicijskih materialov.

Sklepi

Celotni ukrepi, ki so bili storjeni v zvezi z usmeritvijo k novi ekonomski politiki, že dajejo določene rezultate. Stabilizacija tržišča je gotovo proces, ki se bo nadaljeval in ki bo v prihodnje dal še več sadov. Medtem ko je v prejšnjem obdobju kupna moč naraščala hitreje od blaga, je danes prav nasproten položaj. To pa je klasičen primer stabilnejših odnosov. Odnosi se ne stabilizirajo samo zaradi kakšnega trenutnega ukrepa ali začasne omejitve potrošnje, marveč sloni na številnih pojavih na vseh področjih potrošnje. Pri tem pa raste tudi izvoz — najbolj občutljivi barometer stabilizacije razmer in učinkovitejšega gospodarjenja.

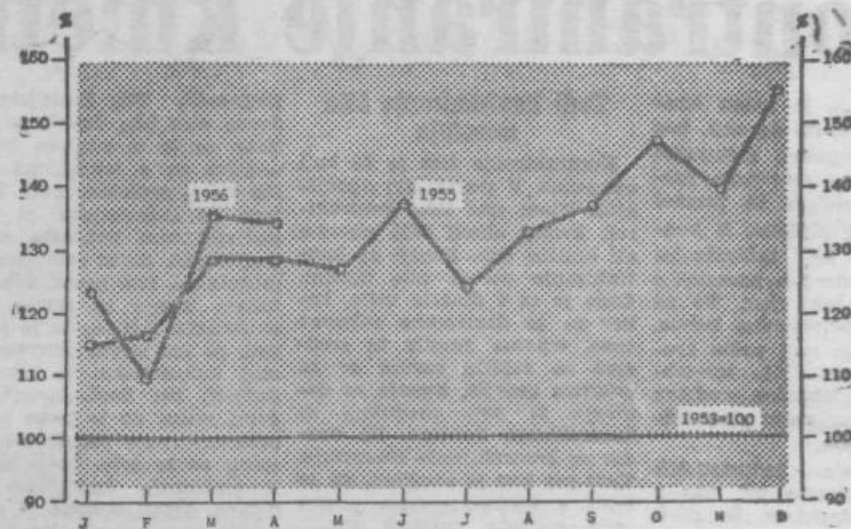
Šibka točka je še vedno počasni vzpon proizvodnje. To ni samo zato, ker smo še vedno država z nizko razvitiimi proizvodnimi silami, marveč tudi zato, ker je povečanje proizvodnje ključna točka v reševanju naših težav. Vsak zastoj v tem pogledu je hkrati zastoj tempa razvoja in izboljšanja življenjskih razmer. Vsi naši napor bi morali biti usmerjeni k reševanju težav, ki povzročajo to zaostajanje.

Ne moremo sklepati, da je prišlo v našem gospodarstvu do kakih hudih problemov realizacije in kopičenja odvečnih zalog. Moramo upoštevati, da sedanja politika ureditve tržišča in stabilnejšega standarda pač ni začasna politika. Ta politika se v daljšem obdobju lahko nadaljuje samo s pomembnimi rezervami. Še ne vemo, kaj lahko pričakujemo od nove žetve in kmetijskih pridelkov, ki bodo nastali v zvezi s tem. Če hkrati ohranimo ugodne težnje, moramo biti ovsem sposobni osredotočiti na tržišču s količinami blaga. Nadaljevati moramo tvorjenje zalog, kreditna politika pa mora biti še bolj elastična in širša, da ne bi negativno vplivala na proizvodnjo. Ob pozornem spremljanju proizvodnje in problema realizacije moramo s kreditno politiko in z drugimi ukrepi pospeševati proizvodnjo in izvoz.

Nedvomno je nastopil položaj, v katerem se samo po sebi vsiljuje znižanje cen delovnih sredstev, zlasti proizvodov strojegradnje. Draga oprema spira obzorja in boljnjega razvoja strojegradnje in za dvig tehničnega nivoja našega gospodarstva, to pa je prvi pogoj za dvig delovne proizvodnosti. Za strojegradnjo je konjunktura že mimo. Strojegradnja lahko še vedno napreduje samo z vztrajno borbo za potrošnike. Prvi pogoj za to pa so dostopne cene. Na tem področju je naloga znižanja cen mnogo bolj pereča kakor na katerem koli drugem področju. S pocenitvijo izdelkov strojegradnje lahko pridemo do pocenitve vseh drugih izdelkov.

Nadaljnje povečanje izvoza ostane strateška naloga našega gospodarstva. Ugodne razmere na domačem in tujem trgu nam pričajo o možnostih, da presežemo okvir izvoza v znesku 300

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

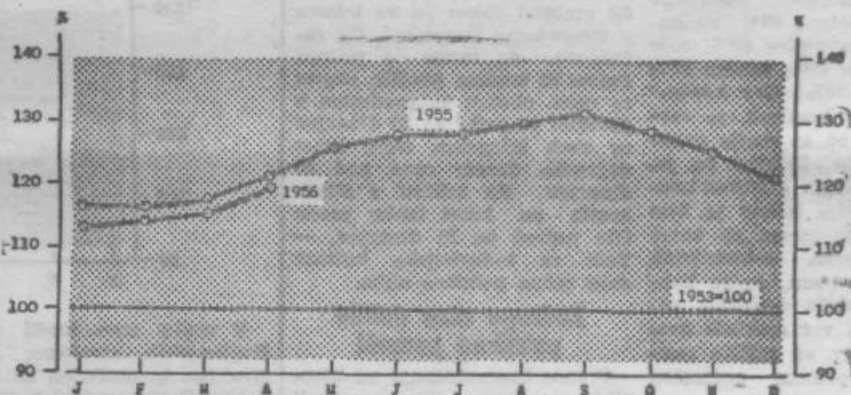

Industrijska proizvodnja je v obdobju januar — april v primerjavi z ustreznim obdobjem lani porasla za 3%. Če to primerjamo s porastom, ki ga določa družbeni plan, to je za 10%, tedaj bi morala proizvodnja rasti do konca leta mnogo hitreje, da bi lahko dosegli nivo, ki ga določa plan. Ta razmeroma majhen porast je posledica pada proizvodnje v februarju zaradi vremenskih nezd.

Industrija ni še mogla nadomestiti izgub, ki so nastale zaradi februarskega zastoja v proizvodnji. V prvih štirih mesecih je najbolj porasla proizvodnja papirne industrije (37%), grafične industrije (18%), kemične industrije (16%), industrije usnja in obutve (15%) in gume (13%). Za zdaj najbolj zaostajajo industrija gradbenega materiala, živilska, lesna, industrija nafte, tekstilna in

tobačna, ki imajo nižji nivo proizvodnje, kakor pa je bil v prvih štirih mesecih lani. Sodeč po proizvodnji, ki smo jo dosegli v marcu in aprilu, lahko pričakujemo, da se bo v prihodnjih mesecih precej povečala proizvodnja električne energije, črne metalurgije, nekovin, gradbenega materiala in tekstila. Povečanje proizvodnje v teh vejah bo tudi znatno dvignilo indeks vsa proizvodnje.

V PROIZVODNJI ZAPOSLENO OSEBJE

V aprilu se je število zaposlenega osebja v industriji, gradbeništvu in eksploataciji, gozdov povečalo za okrog 40 tisoč.

Indeks zaposlenosti je porasel od 115 na 120. Čeprav je v aprilu število zaposlenih občutno poraslo, vendar je nivo

zaposlenosti v vseh štirih mesecih letos za 1% manjši kakor v istem obdobju leta 1955.

milijonov dolarjev, ki je bil skoraj neprehodna meja. Naše gospodarstvo je sposobno, da v urejenejših razmerah izvažata tudi preko te meje.

Ugodne razmere na tržišču, ki pravzaprav pomenijo šele prvo urejevanje, nas ne smejo zapeljati k sklepu, da lahko pričnemo reševati trenutne težave v gospodarstvu in zaostajanje proizvodnje z metodami nepremišljene dvigovanja kupne moči. Postopna utrditev šele pridobljenih položajev in bolj gotovo ocenjevanje nove žetve bi lahko predstavljalo podlago za obravnavanje nadaljnjih posredovanj in za razširitev gospodarske dejavnosti. Toda za take sklepe je treba imeti v rokah rezultate, ki so sigurnejši in trdnjši od dosedanjih.

TEMELJNI INDUSTRIJSKI IZDELKI

Proizvod		Mesečno povprečje		Indeks
		januar 1955	april 1956	
Elektroenergija	mij. kw ur	352	383	109
Premog	tisoč ton	1246	1349	108
Metallurški koks	tisoč ton	55	66	120
Surova nafta	tisoč ton	21	22	105
Predelava nafte	tisoč ton	60	60	100
Surovo železo	tisoč ton	39	49	126
Surovo jeklo	tisoč ton	68	71	105
Valjano blago	tisoč ton	44	36	82
Elektrolitski baker	ton	1856	1568	84
Svinec	ton	6357	5730	90
Votlo steklo	ton	2126	2641	124
Cement	tisoč ton	113	102	90
Zveplena kislina	ton	6316	7452	118
Umetna gnojila	tisoč ton	17	20	117
Kmetijski stroji	ton	1027	1024	100
Tovornjaki	kosov	102	188	185
Rezan les	tisoč m³	153	135	88
Bombažne tkanine	tisoč m²	14576	14128	96
Volnene tkanine	tisoč m²	2251	1836	82
Obutev	tisoč parov	1282	1391	109
Jedilno olje	ton	3693	2447	66
Tobačni izdelki	ton	1384	1211	88